

Предмет:

**ОСНОВИ ГРАФІЧНОГО
ДИЗАЙНУ ТА
ПРОЄКТНОЇ ГРАФІКИ**

Тема 4
Типографіка.
Лекція 4.5.
Метричні параметри
тексту

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

- 1. Контраст шрифта.
- 2. Динаміка шрифта
- 3. Вага шрифта
- 4. Відкритість шрифта (апертура)
- 5. Ширина шрифта

1. Контраст шрифта

Як відомо, контраст — це суттєва відмінність двох елементів між собою.

У випадку шрифтів під контрастом розуміється відмінність між товщинами основних та другорядних штрихів. Нагадаємо, що основними в шрифтах є вертикальні штрихи (стеми) та діагональні штрихи, а другорядними — зворотні діагональні штрихи та перекладини.

No

No

No

No

немає
контрасту

сильний
контраст

Якщо товщини цих штрихів рівні, це значить, що в такого шрифту контраст відсутній. А якщо відмінність товщин суттєва, шрифт має сильний контраст.

Історично, контраст сильніше виражений в антиквенних шрифтах. Набагато слабше він проявляється в брускових шрифтах і ранніх гротесках. Для геометричних гротесків характерна відсутність контрасту.

Handgloves

Didot

Handgloves

Bodoni

Handgloves

Monckeberg

Handgloves

Couturier

2. Динаміка шрифта

Як і композиції, шрифти можна поділити на статичні та динамічні.

Щоб оцінити динамічність шрифта, необхідно звернути увагу на осі симетрії, відносно яких будуються символи. Чим сильніший буде нахил цих осей, тим сильнішою буде динаміка.

Якщо ж така вісь є прямою (перпендикулярною до базової лінії шрифта), ми кажемо, що даний шрифт є статичним.

ao

статичний
шрифт

ao

ao

динамічний
шрифт

learning

learning

Абсолютна більшість брускових шрифтів та гротески є статичними. Серед антиквенних шрифтів статичним можна вважати шрифт «Дідо» (Didot), адже всі осі в ньому суто вертикальні.

Garamond is dynamic typeface.

Garamond Pro

Vollkorn is another one.

Vollkorn

Spectral is almost there.

Spectral

Динамічність та статичність шрифта — це суто конструктивна особливість. А от якщо ви хочете передати емоційну динамічність, можна використати нахилену версію шрифта.

При цьому слід розрізняти курсивні нариси — їх ще часто називають ***італіками (italic)*** — та ***похилі нарис шрифта (їх ще називають oblique)***. Формально, обидві ці варіації шрифту додають йому динаміки, але роблять це по-різному.

Курсив — це похила варіація шрифту, що тяжіє до рукописного нарису. Вона, зокрема, присутня у сімействі Times New Roman.

Її легко відрізнити від похилого нариса **формою рядкової літери «а»** — в курсиві вона більше подібна до рукописної. Як правило, геометрія курсивної варіації шрифту сприймається більш органічно і є більш довершеною за будовою, адже при її розробці по суті вибудовується нова геометрія шрифту.

Twenty-two lines in Times New Roman, 1920

Times New Roman Italic

Похилий нарис, як правило, є менш органічною варіацією шрифту. В ньому змінюється нахил осі шрифту, і одночасно з цим — нахил основних штрихів. Більшість графічних редакторів дають нам змогу модифікувати майже будь-який шрифт подібним чином. Але часто похилий нарис сприймається менш органічно і дещо вимушено. Особливо це помітно при застосуванні його в контексті гротескних та брускових шрифтів.

The quick brown fox jumps over the lazy dog

PT Sans Regular

The quick brown fox jumps over the lazy dog

PT Sans Italic

The quick brown fox jumps over the lazy dog

Helvetica Regular

The quick brown fox jumps over the lazy dog

Helvetica Oblique

3. Вага шрифта (насиченість)

Ще один важливий параметр шрифта — його **вага** (цей параметр ще називають **насиченість** шрифта).

Вага — це співвідношення товщини стема до ширини символу. Простіше кажучи — чим більшою є товщина штрихів шрифта, тим більшою є його вага. Найліпше її визначати за графемами латинської літери «N» або кириличної «П»).

No

No

No

No

легкий

важный

аааааааааааа

Нормальним нарисом вважають такий, в якому в білий простір літери можна розмістити 3-4 основних штрихи. Його так і називають — regular, тобто в перекладі з англійської «звичайний».

Як правило, шрифти зі збільшеною вагою використовуються для написів, що мають ліпше зчитуватись здалека: для газетних чи журнальних заголовків, для вивісок, для зовнішньої реклами тощо. Тобто, можна сказати, що товсті нариси шрифтів є дотичними до заголовкових шрифтів

normal

Як правило, шрифти зі збільшеною вагою використовуються для написів, що мають ліпше зчитуватись здалека: для газетних чи журнальних заголовків, для вивісок, для зовнішньої реклами тощо. Тобто, можна сказати, що товсті нарис шрифтів є дотичними до заголовкових шрифтів.

Зазвичай розрізняють такі модифікації шрифту в контексті збільшення його ваги:

- надлегкий — Ultra Light,
- тонкий — Thin,
- легкий — Light,
- звичайний — Regular,
- середній — Medium,
- виразний — Bold,
- важкий — Heavy,
- надважкий — Black.

Ultra Light

Надлегкий

Thin

Тонкий

Light

Легкий

Regular

Звичайний

Medium

Середній

Bold

Виразний

Heavy

Важкий

Black

Надважкий

Слід зауважити, що далеко не кожне сімейство шрифтів містить такий широкий діапазон нарисів. Це пов'язано з тим, що для досягнення гармонійності та збалансованості нового нарису дизайнеру шрифта часто доводиться суттєво його переосмислювати, по суті, створити повноцінний додатковий шрифт. Тому в більшості сімейств шрифтів присутні лише декілька нарисів.

Щоб відчути, наскільки суттєво змінюється сприйняття шрифта разом з нарисом, можна подивитись на сімейство Helvetica Neue.

Helvetica Neue 25 Ultra Light

Helvetica Neue 35 Thin

Helvetica Neue 45 Light

Helvetica Neue 55 Roman

Helvetica Neue 65 Medium

Helvetica Neue 75 Bold

Helvetica Neue 85 Heavy

Helvetica Neue 95 Black

4. Відкритість шрифта (апертура)

Ще один параметр шрифта, пов'язаний з його будовою — **відкритість**. Інша назва цього параметру — **апертура** (слово походить від латинського **apertura**, яке можна перекласти як **«отвір»**).

В контексті шрифтів апертура — це область символу, що повністю або частково обмежена його формою. Апертури поділяють на закриті (це, власне, ті самі просвіти та очі, про які ми вже згадували, та відкриті.

До закритих відносять:

A, B, D, O, P, Q, R, a, b, d, e, g, o, p та q
0, 4, 6, 8 та 9

А відкриті апертури це:

c, f, h, i, s

Сутність цього параметру простіше за все пояснити на прикладі літери «С».
В даному випадку апертура — це відстань між двома кінчиками цієї літери.

Helvetica

Akzidenz Grotesk

Futura

Шрифти з великою апертурою, відповідно, називають **сильно відкритими**, з середньою апертурою — **помірно відкритими**, а такі, в яких апертура маленька — **майже замкненими**.

Більшість антиквенних шрифтів є відкритими. Брускові й гротескні шрифти, як правило, більш замкнені.

cave

Garamond

cave

Rockwell

cave

Pragmatica

Більш відкриті шрифти мають більш компакту форму. Але при цьому вважається, що напівзакриті шрифти ліпше розпізнаються при швидкому читанні, і тому їх часто застосовують на номерних знаках та в дизайні навігації.

вулиця

Вадима Гетьмана

Vadyma Hetmana vulytsia

27

← 13 → 29 →

Існує також думка, що більш відкриті шрифти передають відчуття емоційної відкритості, простоти та відвертості. А закриті шрифти, відповідно, відчуття замкненості, стабільності, захищеності.

Creative Law Agency

Titling Gothic FB Extended

5. Ширина шрифта

І ще один параметр шрифта, який ми зараз розглянемо — так звана **ширина шрифта**. Іноколи цей параметр може збивати з пантелику, тому що насправді під ним розуміють не ширину символу у шрифті, як таку, а **співвідношення ширини до висоти символу**.

Форма символу відтак може бути наближено до одного з трьох станів:

1. **Високого прямокутника** — в такому випадку ми кажемо, що даний шрифт є **вузьким**.
2. **Квадрату** — такий шрифт має **нормальну ширину**.
3. **Широкого прямокутника** — шрифти з подібним співвідношенням ми вважаємо **широкими**.

No

No

No

No

вузький

широкий

аааааааааа

Саме шрифти з нормальною шириною ми найбільш комфортно сприймаємо, коли читаємо значні масиви тексту.

Вузькі (а також надвузькі) та широкі (і відповідно, надширокі) шрифти добре підходять для плакатних написів, газетних заголовків, реклами, тощо — там, де масиви слів незначні.

В таких контекстах вони можуть мати позитивний візуальний ефект, адже через незвичну форму добре привертають до себе увагу.

Creative Practice
Creative Practice
Creative Practice

Practice
Practice
Practice

Для читання значних масивів тексту (навіть речення чи двох), вузькі шрифти не надто добре підходять. Саме через таку їх якість, вузькі шрифти часто використовують для різних обов'язкових написів в зовнішній рекламі.

САМОЛІКУВАННЯ МОЖЕ БУТИ ШКІДЛИВИМ ДЛЯ ВАШОГО ЗДОРОВ'Я

Варто зазначити, що окремі символи всередині шрифту можуть мати відмінну ширину. Наприклад, літера «Ж» часто ширша за «І».

В шрифтових каталогах виділяють в окрему групу шрифти, в яких всі символи мають однакову ширину. Вони називаються **моноширинними** і, як правило, використовуються в контекстах, де рівність текстових рядків важлива. Наприклад, для набору програмного коду.

```
#include "git-compat-util.h"
#include "cache.h"
#include "branch.h"
#include "refs.h"
#include "remote.h"
#include "commit.h"
```

```
struct tracking {
    struct refspec spec;
    char *src;
    const char *remote;
    int matches;
};
```

Завдання на самопідготовку:

Куленко М. Я. Основи графічного дизайну :
підручник : для студентів вищ. навч. закл. /
Михайло Якович Куленко ; Київ. нац. ун-т
будівництва та архітектури ; за ред. Є. А.
Антонович. – Вид. 3-тє, перероб. та допов. – Київ :
Кондор, 2018. – 543 с. : іл.